

PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK MUAMMOLARNI HAL QILISH JARAYONIDA BO‘LAJAK O‘QITUVCHINING KASBIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH

Raximova F.N.

Qo‘qon davlat pedagogika instituti o‘qituvchisi PhD

Tayanch so‘zlar: tafakkur, pedagogika, psixologiya, fikrlash, kasbiy tafakkur, rivojlanish, bo‘lajak o‘qituvchi.

Ключевые слова: мышление, педагогика, психология, мышление, профессиональное мышление, развитие, будущий учитель.

Key words: thinking, pedagogy, psychology, thinking, professional thinking, development, future teacher.

Talabalarning operativ tafakkurini rivojlantirish zarurati bir qator obyektiv holatlar bilan bog‘liq. Zamonaviy universitet, eng avvalo, mustaqil, ijodiy fikrlash maktabi; shaxsning evristik ta‘lim va kognitiv faoliyatining muvaffaqiyatini ta‘minlaydigan qobiliyatlar va boshqa individual psixologik xususiyatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi maskandir. V.S.Ilyin, N.V.Kuzmina, Y.N.Kulyutkin, G.S.Suxobskaya, L.A.Regush, V.A.Slastenin va boshqalar mualliflarning fikriga ko‘ra og‘zaki-mantiqiy tafakkurning o‘rniga sinkretik ijodiy va professional fikrlashning rivojlanishi zamonaviy oliy ta‘limning salbiy jihatlaridan biri hisoblanadi.

O‘qituvchining kasbiy tafakkurini rivojlantirish muammosi tafakkurning umumiy nazariyasi ustida ishlash bilan bog‘liq bo‘lib, amaliy tafakkur xususiyatlarini o‘rganishga asoslangan.

Muammoning kelib chiqishi E.N.Torndik, V.Keller, K.Byuler, K.Kofka, N.A.Ryuger, M.Y.Basov, S.L.Rubinshteynlarning tadqiqotlarida yoritilgan. Garchi bu mualliflar amaliy vaziyatdagi harakatlarni, kundalik voqelikni (“amaliy-samarali fikrlash”) o‘rgangan bo‘lsalar ham, S.L.Rubinshteyn professional tafakkurga xos bo‘lgan ba‘zi xususiyatlarni aniqladi: murakkab kuzatish, berilgan muammoni hal qilishda maxsus va individual foydalanish qobiliyati, muammoli

vaziyat, subyektning o‘zi duch kelgan qiyinchilikdan darhol chiqib ketish zarurati, muammoni ko‘rish qobiliyati, “sodda fizika” ga tayanish, empirik tajriba.

Amaliy fikrlash muammolari tadqiqotchilarni nisbatan yaqinda qiziqitirmoqda. Chet el psixologiyasida amaliy faoliyatga kiritilgan fikrlash nazariyga nisbatan elementar, ijodiy bo‘lmagan, ikkilamchi shakl sifatida qaralgan. Bu turli kasblarda fikrlashning murakkab shakllarining yo‘qligi yoki ularda fikrlashning eng oddiy, vizual jihatdan samarali tarkibiy qismlarining ustunligini nazarda tutgan.

Amaliy fikrlash muammosining ilmiy yechimi mahalliy psixologiyada olindi. Ularni o‘rganish B.M.Teplovning “Komandirning ongi” asarida boshlandi, bu bizni amaliy fikrlashga mutlaqo yangicha qarashga majbur qildi. [1] Ish muayyan faoliyatda tafakkur tahliliga bag‘ishlangan bo‘lsa-da, shunga qaramay, u umumiy nazariy ahamiyatga ega. B.F.Lomov amaliy tafakkur deb ataluvchi nazariyani ishlab chiqdi, uning ko‘p qirrali, faol va juda dinamik jarayonini ochib berdi. B.M.Teplov tomonidan qo‘mondonning amaliy ongiga berilgan tavsif kasbiy fikrlash nazariyasini rivojlantirish uchun fundamental ahamiyatga ega va amaliy fikrlashning alohida holati bo‘lgan o‘qituvchi tafakkurining nazariy modelini qurish uchun ishlatilishi mumkin.

F.N.Gonobolin [7] va N.V.Kuzmina [8] o‘qituvchining tafakkuri bilan qo‘mondonning amaliy aqli o‘rtasidagi o‘xshashlikni ko‘rsatdilar. Xususan, N.V.Kuzmina shunday yozadi: “O‘qituvchi doimiy ravishda amaliy masalalarni yechish bilan shug‘ullanar ekan, amaliy pedagogik faoliyat amaliy fikrlash qobiliyatini talab qiladi, degan xulosaga kelish tabiiydir”. [8] U muammolarning mohiyati va ularni hal qilish jarayonlarida o‘xshashliklarni topadi, bashorat qilish qobiliyati, asosiy aloqalarni ajratib ko‘rsatish qobiliyati, guruhlar psixologiyasini bilish, insonning ichki dunyosiga kirish qobiliyati, doimiy ishlash zarurati, bilimlarni o‘rganish va yangilash kabi sihlardagi o‘xshashliklarni to‘g‘ri baholaydi.

Amaliy tafakkur B.M.Teplov tomonidan tafakkurning asosiy mexanizmlari (tahlil, sintez, taqqoslash, tasniflash, umumlashtirish, mavhumlashtirish, konkretlashtirish) birligi asosida talqin etiladi. Bu aqliy faoliyatning o‘ziga xos shakli sifatida tushuniladi, uning o‘ziga xosligi amaliy faoliyatda shaxs oldida turgan vazifalarning o‘ziga xosligi bilan belgilanadi. U shunday deb yozadi: “Insonda bitta intellekt mavjud va fikrlashning asosiy mexanizmlari bir xil, lekin aqliy faoliyat shakllari har xil, chunki har ikki holatda ham inson ongi oldida turgan vazifalar har xildir”. [1]

Amaliy ongning ishi bevosita amaliy faoliyatga “to‘qilgan” va uning tabiiy tarkibiy qismidir. Va bu butun fikrlash yo‘nalishini belgilaydi. U amalga oshirish maqsadlariga, xususi, aniq vazifalarni hal qilishga bo‘ysunadi. Professional amaliyotchining ongi doimo bu muammolarni izlaydi va hal qiladi.

O'qituvchi faoliyati doimida ko'plab muammolarga duch keladi va hal qiladi. Ma'lumotlarni to'plash va qayta ishlash, yechimni izlash, tahlil, sintez, umumlashtirish singari bir xil mexanizmlar yordamida amalga oshiriladi. Biroq, bu harakatlar o'ziga xos xususiyatlarga ega. Tahlilni tizimlashtirish, bu har xil turdagi mos kelmaydigan materiallarga "aylanish" uchun xoslik va tizimlashtirishni tezda amalga oshirish qobiliyati bilan tavsiflanadi. Sintez nafaqat tahlildan keyin, balki undan oldin ham sodir bo'ladi. Amaliy tafakkur olim (nazariy) tomonidan topilganidan farq qiladigan o'ziga xos maxsus umumlashmalarni yaratadi, chunki ular birinchi navbatda amaliyotga qaratilgan. Bu amaliyotlar nazariy va amaliy bilimlarni (tajriba) sintez qiladi.

Qaror natijalari amalga oshirishga tayyor rejalaridir. Bundan tashqari, bu maxsus rejalar - bu "harakat rejaları" deb ham baholash mumkin. O'qituvchining ongi doimo rejalashtirish bilan band. Rejalashtirishning xususiyatlari noaniq (stokastik), dinamik muhitning xususiyatlaridan kelib chiqadi. Rejalar sodda va tushunarli, moslashuvchan, juda batafsil bo'lmasligi va juda uzoqqa bormasligi kerak. Ular o'zgarimas, muzlatilgan, o'lik narsa bo'lishi mumkin emas. Ular qaysidir ma'noda tirik organizmga o'xshab, har lahza o'z-o'zini o'zgartirib, yangilab turishi va aynan shu tufayli uning samaradorligi va hayotiyligini saqlab turishi kerak.

O'qituvchining tafakkuri murakkab, tizimli ravishda tashkil etilgan bilimlarga asoslanadi quyidagilardan iborat:

- ijtimoiy taraqqiyotning har bir bosqichida maktab rivojlanishini belgilovchi davlat standartlarini bilish;
- barcha fanlarning metodologik asosini tashkil etuvchi nazariy tushunchalarni bilish;
- ta'lim va tarbiyaning nazariy asoslarini bilish;
- ta'lim va tarbiyaning psixologik, pedagogik va uslubiy asoslarini bilish;
- maktab o'quvchilarining anatomik, fiziologik, yosh va psixologik xususiyatlarini bilish;
- ta'lim va tarbiya jarayonlarining mohiyati, mazmuni, o'quvchilar faoliyatini boshqarish shakllari va usullarini bilish;
- maxsus fanni bilish;
- maxsus fanni o'qitish metodikasini bilish, maxsus fan bo'yicha sinfdan tashqari ishlarni o'tkazish;
- o'quvchilarning va o'z ishining natijalarini tahlil qilish va qayd etish metodologiyasi va usullarini bilish;
- kasbiy faoliyatning barcha sohalarida o'z-o'zini tarbiyalashning mazmuni va usullarini bilish;

- psixologik, pedagogik va maxsus predmet omillari, hodisalar, qonuniyatlarni ilmiy tadqiq etish usullarini bilish;
- tajribadan olingan bilimlar va boshqalar.

B.M.Teplov [2] amaliyotchi mutaxassisning mavjud bilimlarining eng muhim xususiyati - uni qo'llash va harakat qilishga tayyorligini qayd etadi. Bu bilimlarni o'zlashtirish usuli "to'yib bo'lmaydigan qiziquvchanlik", "uni qondirish uchun charchamaslik"ga asoslanadi. Amaliy tafakkurda bilimning "qadoqlanishi" shundayki, zarurat lahzasida, hatto ongsiz darajada, bu haqda o'ylamasdan, o'qituvchi ularning talabi ruhida harakat qiladi. O'qituvchining bilimi nazariy va amaliy elementlarning uyg'unlashuvidir. Ular o'zgaruvchan, harakatchan, doimiy vazifaga muvofiq qayta tartibga solinadi va faol xarakterga ega. To'plangan bilimlar bashorat qilish imkonini beradi. Oldindan ko'rish – noma'lum zulmat va vaziyatning ravonligi orqali sodir bo'layotgan voqealarning asosiy ma'nosini anglash, ularning asosiy tendensiyasini tushunish va shu asosda ular qayerga ketayotganini tushunishdir. B.M.Teplovning fikricha [1], muvaffaqiyatli bashoratga olib boradigan ikkita yo'l bor: birinchidan, ko'p bilimlar zaxirasini va shu asosiy, hal qiluvchi nuqtani topish qobiliyatini nazarda tutuvchi hisob-kitob; ikkinchidan - dushmani «his qilish». Uning nuqtayi nazarini, mulohaza yuritish va bu uchun qaror qabul qilish qobiliyatining shakllanganligida ko'rinadi.

B.M.Teplovning tadqiqotlarida professional fikrlashning yetarlicha to'liq tavsifi berilgan. D.N.Zavalishina, A.I.Kitov, V.G.Kondratyeva, Y.K.Kornilov, T.V.Kudryavtsev, K.K.Platonov, A.S.Popov, V.N.Pushkin, A.V.Rodionov, V.V.Chebysheva va boshqalar, B.M.Teplovning turli kasblarda faoliyatni tartibga solishning o'ziga xos mazmuni, tuzilishi va aqliy mexanizmlarini belgilash uchun foydalanish g'oyalarini amaliy jihatdan rivojlantiradi. Deyarli barcha kasblarning vakillari komandir yoki o'qituvchi kabi katta o'zgaruvchanlik, mas'uliyatning oshishi, to'liq bo'lmagan ma'lumotlar va vaqt yetishmasligi sharoitida harakat qilishadi.

Tezkor fikrlash o'qituvchining kasbiy faoliyatida alohida ahamiyatga ega.

V.N.Pushkin o'zining "Katta tizimlarda operativ fikrlash" [4] asarida bu muammolarni umuman, xususan, turli kasblarda qo'llashni o'rganib chiqdi.

"Operativ" tushunchasi odatda uchta ma'noda qo'llaniladi:

- 1) operatsiyalardan iborat faoliyat;
- 2) tez sodir bo'ladigan harakatlar;
- 3) opera (lotincha) mehnat degani ekan, operativ fikrlashni shaxsning mehnat faoliyatiga bevosita bog'langan tafakkur deyish mumkin.

"Operatsion" tushunchasining barcha bu ma'nolari u yoki bu darajada operatsion fikrlash bilan bog'liq. Darhaqiqat, o'qituvchining mehnat faoliyati uni amalga oshirish tezligiga yuqori talablarni qo'yadi va kundan-kunga bajariladigan

har qanday mehnat faoliyati kabi, u muqarrar ravishda ma'lum yoki kamroq aniq belgilangan faoliyatlarni o'z ichiga olishi kerak. Tizimni tartibga soluvchi sifatida o'qituvchining tezkor fikrlashi quyidagi faoliyatlardan iborat: tartibga solish choralari rejalashtirish, nazorat qilish va ishlab chiqish, pedagogik jarayonda to'satdan buzilishlarni bartaraf etish uchun muammolarni hal qilish.

Rejalashtirish - bu boshqariladigan obyektning ma'lum vaqt oralig'ida ishlashi uchun reja tuzish bo'yicha aqliy faoliyat. Barcha tadbirlarning asosini kunning boshida o'quv jarayoni dasturini bilish asosida shakllantiriladigan umumiy reja tashkil qiladi. Kun davomida o'qituvchi o'z faoliyatini 2-3 soat oldin rejalashtiradi. Bu shaxsiy rejalashtirish bo'lib, u paydo bo'lgan dinamik vaziyatni baholash va ushbu baholash natijalarini pedagogik jarayonning haqiqiy borishi haqidagi ma'lumotlar bilan bog'lash asosida amalga oshiriladi. Turli xil variantlarni baholash va ular orasidan eng yaxshisini tanlashni o'z ichiga olgan bunday rejalashtirish o'qituvchining professional operatsion fikrlashining muhim tarkibiy qismidir.

Nazorat va tartibga solish maxsus faoliyat sifatida ishlab chiqilgan rejaning bajarilishini ta'minlaydi. Nazorat faoliyati pedagogik jarayonning har bir daqiqasida dasturdan mumkin bo'lgan og'ishlarni bartaraf etish uchun aralashishga yuqori darajada tayyorlikni nazarda tutadi. Boshqariladigan obyektlarning rejalashtirilganidan chetga chiqishi rejani o'zgartirish zaruratiga olib keladi. Boshqaruv jarayonida, har bir daqiqada o'qituvchi bir nechta zaxira reja variantlariga ega bo'lishi kerak va yuzaga kelgan tartibsizlikni imkon qadar tezroq bartaraf etish uchun tartibga solish choralari bo'lishi kerak.

Boshqariladigan jarayonlarda keskin og'ishlarni bartaraf etish uchun muammolarni hal qilish. O'qituvchining mehnat faoliyatida, bir tomondan, pedagogik jarayonning dasturlashtirilgan va real yo'nalishi o'rtasida keskin qarama-qarshilik paydo bo'ladigan vaziyatlar yuzaga kelishi mumkin, boshqa tomondan, o'qituvchi o'qituvchining o'zi haqida aniq tasavvurga ega emas. bu qarama-qarshilikni bartaraf etish uchun nima qilish kerak, chunki harakat usuli yo'q. Bunday holda, ikkita variant mavjud:

- o'qituvchi harakat usulini umuman bilmaydi, chunki bu holat uning shaxsiy tajribasida ilgari sodir bo'lmagan va ko'rsatmalarda ko'zda tutilmagan;
- ikkinchi holatda, g'ayrioddiylikiga qaramay, u o'z ixtiyorida alohida sozlash texnikasiga ega, ularning kombinatsiyasi muammoni hal qilishga imkon beradi.

Shunga ko'ra, bunday vaziyatlarda fikrlash jarayoni yangi usulni kashf etishga yoki ilgari qo'llanilmagan ma'lum usullarning kombinatsiyasini yaratishga olib keladi.

Tizimning optimal ishlashi uchun ushbu tizimda regulyator vazifasini bajaruvchi shaxs (bizning holatimizda o'qituvchi) muammolarni hal qilishi kerakligini ko'rish qiyin emas.

Bizning tadqiqotimiz uchun eng mos nazariy tushuncha o'qituvchining kasbiy tafakkurini uzluksiz muammolarni hal qilish jarayoni sifatida belgilaydi.

Psixologik-pedagogik vazifani o'qituvchi faoliyatining asosiy tarkibiy qismi sifatida aniqlash, shuningdek uning mohiyati, kasbiy (pedagogik) tafakkurni rivojlantirishning samarali vositalaridan biri sifatida o'quv psixologik-pedagogik vazifadan foydalanishni belgilaydi.

O'qituvchining faoliyati o'quv va tarbiya jarayonining o'ziga xos sharoitlarida amalga oshiriladi. Vaqtning ma'lum bir lahzasida shakllangan ushbu shartlarning yig'indisi pedagogik vaziyatni tashkil qiladi. Har qanday individual vaziyatning eng xarakterli xususiyati maqsad va unga darhol erishish imkoniyati o'rtasidagi ma'lum bir nomuvofiqlikdir, shuning uchun har bir vaziyatda u yoki bu muammolilik darajasi mavjud, ya'ni muammoli holat sifatida namoyon bo'ladi.

S.L.Rubinshteyn ta'kidlaganidek, fikrlash jarayoni yuzaga keladigan muayyan obyektiv vaziyat muammoli deb ataladi. Muammoning bayoni (uni shakllantirish) ba'zi oshkor etilmagan aloqalarni o'z ichiga olgan muammoli vaziyat shaxs, subyekt tomonidan tahlil qilinishi natijasidir. Pedagogik vaziyatning muammoliligi, pedagogik qarorlar qabul qilish va harakatlarni rejalashtirish uchun ma'lumot izlash bilan bog'liq holda o'qituvchiga turli xil qiyinchilikdagi nazariy va amaliy savollarni (muammolarni) qo'yishi bilan oqlanadi.

Pedagogik vaziyatlar o'ta harakatchan bo'lib, ular bir-biriga aralashib ketayotgandek tuyuladi, ularni tashkil etuvchi barcha komponentlar o'zgaradi. Shuning uchun o'qituvchi doimo vaziyatlarni tahlil qilishi, yetishmayotgan bilimlarni olishi, ularni tizimlashtirishi va o'z ishining maqsadi nuqtayi nazaridan baholashi kerak.

Adabiyotda haligacha psixologik va pedagogik vazifaning yagona tushunchasi mavjud emas. Shunday qilib, N.V.Kuzmina (1967) vazifani o'qituvchi tomonidan allaqachon erishilgan va o'qituvchi ishlaydigan o'quvchilar guruhini tayyorlash va tarbiyalashning boshlang'ich darajasi o'rtasidagi ziddiyat sifatida belgilaydi. Uning fikricha, o'quvchilarni bir holatdan ikkinchi holatga o'tkazish, ularni ma'lum bilimlar bilan tanishtirish, ko'nikma hosil qilish zarurati tug'ilganda pedagogik vazifa paydo bo'ladi (bilmadim – o'rgandim, qila olmadim – qila oldim, men tushunmadim - tushundim) yoki bir bilim tizimini, qobiliyatlarni, ko'nikmalarni (noto'g'ri shakllangan) boshqasiga o'zgartirish.

Y.N.Kulyutkin va G.S.Suxobskaya [6] vazifani muammoli vaziyatning modeli, deb hisoblaydilar, bunda “mos kelishmovchilikni bartaraf etish” va mavjud vaziyatdan chiqish yo'lini topish talabi mavjud.

A.M.Soxor [5] vazifani ma'lum bo'shliqni to'ldirishga rag'batlantirish sifatida qaraydi, shunda vakuumni to'ldiruvchi ma'lumotlar ma'lum bir shart yoki talabga mos keladi va shaxsga ma'lum bo'lgan ma'lumotlarga mantiqiy mos keladi.

A.F.Yesaulov quyidagi ta'rifni beradi: "Vazifa – bu axborot jarayonlarining ozmi-ko'pmi aniqlangan tizimi, nomuvofiq yoki hatto qarama-qarshi munosabatlar bo'lib, ular o'rtasida ularni o'zgartirish zarurati mavjud Ba'zi vazifalar uchun aniq qarama-qarshilik darajasiga yetishi mumkin bo'lgan bunday nomuvofiqlikni bartaraf etish yo'llari uchun.

V.N.Pushkin [4] muammolarni hal qilishni ishlab chiqarish jarayoni dasturi va boshqariladigan ob'ektdagi haqiqiy vaziyat o'rtasida nomuvofiqlik mavjud bo'lgan va regulyatorning ixtiyorida bo'lmagan hollarda namoyon bo'ladigan faoliyat sifatida tavsiflashni taklif qiladi. ushbu nomuvofiqlikni bartaraf etish uchun zarur bo'lgan tartibga solish ta'siri. Natijada, ilgari ishlatilmagan yangi harakat sxemasi paydo bo'ladi, bu esa yuzaga kelgan nomuvofiqlikni bartaraf etishga olib keladi.

Muammoning eng keng ta'rifini A.N.Leontiyev bergan. U o'ziga xos mazmunidan qat'i nazar, har qanday turdagi vazifani tavsiflash uchun ishlatilishi mumkin: "Vazifa - bu muayyan sharoitlarda berilgan maqsad" [3]. Muammoli vaziyatda maqsadga erishish to'g'ridan-to'g'ri va darhol bo'lishi mumkin emasligi sababli, ushbu ish sharoitida maqsadni amalga oshirishning ba'zi vositalarini topish kerak. Bu vosita kerakli obyekt bo'lib, uni aniqlash (tanlash, qurish) talabi vazifa talabi sifatida shakllantirilgan.

Oliy ta'limni isloh qilishning zamonaviy kontseptsiyalari, jamiyatimizning ijtimoiy sharoitlari tafakkur turini o'zgartirish, yuqori professional darajaga ko'tarilish va reproduktiv tafakkurdan ijodiy tafakkurga o'tish muammosini birinchi o'ringa qo'ymoqda. O'qituvchining operativ fikrlashi bu muammolarda katta o'rinni egallaydi.

Talabalarning ta'lim jarayonida psixologik-pedagogik vazifalarni tanlash va amalga oshirish quyidagi sabablarga ko'ra asta-sekin murakkablashdi:

- semantik murakkablikni oshirish;
- qiyinchilik, aniqlik, adekvatlikning o'sishi;
- to'g'ri va tezkor hal qilishni talab qiladigan nostandart vazifalar sonining ko'payishi.

Talabalarning operativ kasbiy tafakkurini rivojlantirish uch bosqichdan o'tadi, ularning har biri bo'lajak o'qituvchining ajralmas shaxsiy xususiyatlarini rivojlantirishni ifodalaydi.

Birinchi bosqichda gumanitar, tabiiy fanlar va fanlarning maxsus bloklaridan bilim va ko'nikmalar fondi to'planadi.

Ikkinchi bosqichda to'plangan mablag'larni nazorat qilish darajasi ko'tariladi. Ya'ni, o'quvchi barcha turdagi bilim va ko'nikmalarni qanchalik ko'p to'plagan bo'lsa, ular qanchalik ko'p tur va sifatlariga ko'ra xilma-xil bo'lsa, shunchalik keng umumlashtirilsa, psixologik-pedagogik muammoni (maktab darsi vaziyatlari) hal qilish osonroq bo'ladi. ular nima va qanday kutilmagan bo'lishi mumkin.

Operatsion fikrlash rivojlanishining uchinchi bosqichida talaba ataylab turli xil va kutilmagan psixologik-pedagogik vazifalarga «turma-qarshi» qo'yiladi, uni to'liq adekvat, tez va oqilona qarorlar qabul qilishni talab qiladigan sharoitlarga qo'yadi.

Pedagogika oliy o'quv yurtlari talabalari o'rtasida professional operatsion fikrlashni rivojlantirish bo'lajak o'qituvchini muammoli vaziyatlarning doimiy o'zgarib turadigan, stress, ajablanish, vaqt yetishmasligi, zamonaviy maktab o'quvchilarining aql-zakovati va ortib borayotgan sharoitlarda haqiqiy pedagogik jarayonda muvaffaqiyatli kasbiy faoliyatga tayyorlash uchun zarurdir.

Adabiyotlar:

1. Теплов Б.М. Ум полководца.-М.: Педагогика, 1990.-208 с.
2. Теплов Б.М. Проблемы индивидуальных различий.-М.: АПН РСФСР, 1961.-С. 124-160.
3. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. 4-е изд.-М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981.-С. 289-290, 325-326.
4. Пушкин В.Н. Оперативное мышление в больших системах. М.: Энергия, 1965.-376 с.
5. Сохор А.М. Информационные аспекты решения задач // Новые исследования в педагогических науках М.: Педагогика, 1980.- №1-С.7-9.
6. Кулюткин Ю.Н., Сухобская Г.С. Педагогические проблемы и способы их разрешения.-Л., 1979 88 с.
7. Гоноболин Ф.Н. Книга об учителе.-М.: Просвещение, 1965 260 с.
8. Кузьмина Н.В. Очерки психологии труда учителя Л.: ЛГУ, 1967183 с.

РЕЗЮМЕ

Mazkur maqolada bo'lajak o'qituvchilarning tafakkurini oshirish, pedagogik-psixologik muammolarni hal qilish jarayonida o'qituvchilarning kasbiy tafakkurini rivojlantirish, tafakkurning umumiy nazariyasi, amaliy fikrlash masalasining ilmiy muammo sifatidagi tadqiqi masalalari tadqiq qilingan. Rus psixolog-pedagogklarining tadqiqotlari asosida bugungi bo'lajak o'qituvchilarning tafakkurini rivojlantirish mavzusi yoritib berilgan.

РЕЗЮМЕ

В данной статье изучаются вопросы совершенствования мышления будущих учителей, развития профессионального мышления учителей в процессе решения педагогико-психологических задач, общей теории мышления, исследования практического мышления как научной проблемы. На основе исследований российских психологов-педагогов освещена тема развития мышления современных будущих учителей.

SUMMARY

In this article, the issues of improving the thinking of future teachers, developing the professional thinking of teachers in the process of solving pedagogic-psychological problems, the general theory of thinking, and the research of practical thinking as a scientific problem are studied. Based on the research of Russian psychologist-pedagogues, the topic of developing the thinking of today's future teachers is highlighted.